RIKTLINJER

Riktlinje för regiongemensam prioritering och beredning av investeringar

Fastställd av regionfullmäktige
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2025-02-17
Gäller 2025-01-01 --
Ärendenr RS 2023/1381
Version [1.0]

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post regiongotland@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

Innehåll

Riktlinje för regiongemensam prioritering och beredning av investeringar 1

1. Inledning 3

1.1 Syfte 3
1.2 Omfattning 3
1.3 Definitioner och begrepp 4
1.3.1 Nyinvestering 4
1.3.2 Reinvestering 4
1.3.3 Investering för exploatering 4
1.3.4 Investeringsram 4

2. Finansiering, prioritering, samverkan och beredning 4

2.1 Principer för finansiering 4
2.2 Principer för prioritering 4
2.3 Principer för samverkan och beredning 6
2.4 Ansvar 6

3. Relaterade dokument 6

Bil. 1. Sammanställning av budgetprocessen för investeringar 8

1. Inledning

Gotlands vision är *Gotland- en kreativ ö med plats för hela livet* och regionens investeringar utgör en viktig del för att uppnå de övergripande målen till 2040. Regionen står inför omfattande investeringar som utmanar regionens finansiella mål utifrån såväl kassaflöde som resultatpåverkande åtaganden.

Region Gotland ska i alla verksamheter arbeta för en hållbar utveckling utifrån de olika uppdrag Region Gotland har som kommun och region. Regionens investeringar utgör i detta sammanhang en möjlighet till en snabbare omställning, den samlade prioriteringsförmågan är avgörande för att regionens resurser ska få största möjliga effekt.

Regionens investeringar utförs i de olika nämnderna som har olika affärsmodeller och förutsättningar för genomförandet. Gemensamt är att de samlade investeringarna påverkar regionens skuldnivåer och räntekostnader. Investeringarna medför också ökade avskrivnings- och driftskostnader som ska hanteras inom ramen för den finansiering som erhålls via kollektiven av skattebetalare, externa hyresgäster samt taxe- och avgiftsbetalande kunder. Oavsett finansiering, är det av stor vikt att regionen kan balansera sina investeringsnivåer i förhållande till de finansiella målen, för att kunna bibehålla en god ekonomisk hushållning. Därutöver behöver tillgång till resurser säkras, dels för personella resurser och dels för de ökade driftskostnader som en investering kan medföra.

Regionen behöver arbeta affärsmässigt med ett långsiktigt och gemensamt perspektiv med beaktande av risker och osäkerheter. Region Gotland ska växa ansvarsfullt med en ekonomi i balans. För att bibehålla kvalitet i redan genomförda investeringar krävs också hårda krav på prioriteringar inför beslut om nyinvesteringar.

Den här riktlinjen förtydligar hur olika behov av investeringar inom hela regionen ska prioriteras. Riktlinjen tar fasta på att den största påverkan och den mest fördelaktiga ekonomiska effekten erhålls om prioritering görs så tidigt som möjligt. Den beskriver också principer för samverkan och beredning i syfte att skapa förutsättningar för gemensamma prioriteringar som säkerställer att samtliga investeringar görs i linje med relevanta styrdokument.

1.1 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att säkerställa en effektivare användning av regionens resurser genom att stärka regionens ekonomistyrning avseende investeringar.

Riktlinjen är ett verktyg för att inom regionen uppnå en väl sammanvägd prioritering inom en begränsad investeringsram.

1.2 Omfattning

Den här riktlinjen gäller för samtliga nämnder i Region Gotland.

Riktlinjen förutsätter en beredningsprocess som involverar samtliga nämnder i Region Gotland.

Riktlinjen beskriver modellen för gemensam beredning och prioritering av investeringar. Riktlinjen omfattar kriterier för prioritering inom regionen mellan olika nyinvesteringar samt reinvesteringar som utgörs av nyproduktion.

1.3 Definitioner och begrepp

1.3.1 Nyinvestering

Nyinvestering är en investering som utökar kapaciteten med anledning av ökande befolkning eller tillkommande krav och behov. En nyinvestering kan vara antingen behovsstyrd, strategisk eller affärsmässig och kan behöva göras på grund av krav som återfinns i lagar, förordningar och föreskrifter gällande fastigheter, byggnader och anläggningar.

Avser även verksamheters myndighetskrav som påverkar utformning av byggnader och anläggningar.

1.3.2 Reinvestering

Reinvestering är en investering i en fastighet, anläggning eller utrustning som är till för att säkerställa funktionen och/eller kapaciteten och bevara värdet på regionens befintliga fysiska tillgångar. Reinvesteringar kan behöva göras på grund av krav som återfinns i lagar, förordningar och föreskrifter gällande fastigheter, byggnader och anläggningar.

1.3.3 Investering för exploatering

Med exploatering avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, lokaler för handel, kontor, industrier och verksamhetslokaler. Förädlingen av marken omfattar vanligen investeringar i infrastruktur som till exempel VA, gator och parker. Den här infrastrukturen kvarstår sedan i regionens ägo när exploateringen är färdigställd och marken såld, vilket medför kapital- och driftskostnader.

1.3.4 Investeringsram

Investeringsram beslutas totalt för regionen i Mål- och budget för de två närmaste åren och med plan för de tre nästkommande. Summan av alla investeringar under en viss period ska inte överstiga regionens investeringsram.

2. Finansiering, prioritering, samverkan och beredning

2.1 Principer för finansiering

Reinvesteringar bör främst finansieras genom positiva kassaflöden (självfinansiering) från verksamheten. Dvs. genom det utrymme som skapas av årets resultat och avskrivningar.

Principen för finansiering av exploateringsverksamheten är att verksamheten över tid ska generera ett överskott som ska bidra till finansieringen av de nyinvesteringar som blir följden av ett växande Gotland.

Finansiella mål finns fastställda i riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

2.2 Principer för prioritering

En gemensam prioritering ska ske minst en gång per år inför framtagande av Mål och budget.

Utgångspunkt för prioritering av investeringar är regionens finansiella mål samt bedömning av de ekonomiska förutsättningarna. En samlad kvalitativ bedömning utifrån ett regionperspektiv ska göras som säkerställer att investeringar sker i linje med regionfullmäktiges koncerngemensamma prioriteringar och mål samt övriga styrande dokument.

Det är grundläggande att upprätthålla värdet på befintliga anläggningar. Utifrån detta prioriteras nödvändiga reinvesteringar i befintliga anläggningar för att undvika brister i underhåll. Reinvesteringar ska vara en del av investeringsramen. Regionens nämnder råder själva över prioriteringen.

För att rymma det som ger störst samhällsnytta inom den samlade ekonomiska bedömningen ska en prioritering av investeringar göras enligt följande prioriteringsordning:

1. **Att nyinvesteringen eller reinvesteringen bidrar till att lag- och myndighetskrav gällande fastigheter, byggnader eller anläggningar uppfylls. Avser även verksamheters myndighetskrav som påverkar utformning av byggnader och anläggningar.**

   Här avses exempelvis reinvesteringar som kan bidra till att en fastighet möter förändringar i Boverkets byggregler (BBR) eller att en anläggning klarar förändrade miljökrav för verksamheten.

2. **Att investeringen utgör en reinvestering som bibehåller funktion, kapacitet och värde på en befintlig fysisk tillgång.**

   Här avses även reinvesteringar som innebär att bibehålla kapacitet eller kvalitet genom att ersätta en anläggning med en nyproduktion med samma funktionalitet. Här ingår även investeringar i medicinteknisk utrustning.

3. **Att investeringen bidrar till hållbar samhällsutveckling och möter demografiskt betingade behov.**

   Här avses behovsstyrda investeringar kopplade till utbyggnad utifrån demografisk utveckling, såsom volymökning av bostäder, skolor, förskolor, sjukhus, vårdcentraler, äldreboenden, kultur, idrottsanläggningar och infrastruktur såsom gator, parker, avfallshantering samt vatten och avlopp (VA). En stor del av dessa investeringar hör ihop med exploatering av nya områden för bostäder och verksamheter och kan också vara en del i att möta fastställda mål avseende miljö- och klimatomställning eller krisberedskap.

4. **Att investeringen bidrar till hållbar samhällsutveckling och möter behov på längre sikt.**

   Här avses större, framtidsinriktade strategiska investeringar, inklusive strategiska markförvärv, för att möta en ökande befolkning där behovet ligger längre fram i tiden såsom tidiga övergripande infrastruktursatsningar eller systemmässiga omställningar utifrån hållbarhetsmål.

5. **Att investeringen är affärsmässigt motiverad.**

   Här avses investeringar som i huvudsak görs av kommersiella motiv och har direkt positiv ekonomisk påverkan på såväl nämnden som regionen i sin helhet.

6. **Att investeringen ökar Gotlands attraktivitet**

   Här avses ambitionsinriktade strategiska investeringar som stärker Gotlands attraktivitet på ett övergripande plan såsom utveckling av besöksmål och större idrotts- och fritidsanläggningar för elitverksamhet inom olika idrotter.

En investering som träffas av flera av prioriteringskriterierna ska klassificeras utifrån den prioriteringsgrund som utgör största delen av investeringens totala utgift.

2.3 Principer för samverkan och beredning

För genomförande av prioritering ska det finnas en regiongemensam beredningsprocess för investeringar som samordnas i ett investeringsråd.

Investeringsrådet har till uppgift att i första hand hantera investeringar som realiseras tidigast om tre år. I ett kortare perspektiv äger varje nämnd sin egen prioritering inom fastslagen årlig investeringsbudget per investeringskategori.

Alla nämnder tar årligen fram sina investeringsbehov för de kommande tio åren. För respektive investeringsbehov ska det framgå vilken prioritering som motiverar investeringsbehovet. Om investeringsbehovet avser lokaler fångas det därefter upp i lokalförsörjningsprocessen.

Lokalförsörjningsprocessen är en beredningsprocess med regiongemensam prioritering. Respektive förvaltning utreder, analyserar och prioriterar sina lokalbehov, sedan beslutas dessa i respektive nämnd. Därefter prioriteras och sammanställs nämndernas lokalbehov på regionövergripande nivå utifrån direktiv från lokalstyrgruppen. Resultatet presenteras i den gemensamma Lokalförsörjningsplanen för de kommande tio åren.

2.4 Ansvar

Ansvaret för att riktlinjen efterlevs ligger hos regionens nämnder.

Regionstyrelsen ansvarar för samordning och uppföljning av arbetet. Regiondirektören ansvarar att leda ett investeringsråd som ansvarar för den koncerngemensamma beredningsprocessen för investeringar.

Investeringsrådet ansvarar för att tidigt i budgetprocessen prioritera investeringarna inom beslutad investeringsram. Investeringsrådet ansvarar också för att ta fram en långsiktig investeringsplanering. I investeringsrådet ingår förvaltningscheferna för regionstyrelseförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, teknikförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, ekonomidirektör, finans- och redovisningschef samt ekonomistrateg.

3. Relaterade dokument

- Regional utvecklingsstrategi
- Översiktsplan
- Hållbarhetspolicy
- Policy för Gotlands vatten och avloppsförsörjning 2040
- Policy för ekonomistyrning

- Fastighetspolicy
- Exploateringsplan och budget 10 år
- Investeringsbehov 10 år
- Lokalförsörjningsplan 10 år
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- Riktlinjer för redovisning av investering
- Anvisning för Mål och budget samt beslutad budget

Bil. 1. Sammanställning av budgetprocessen för investeringar

Tidpunkt	Ansvar	Aktivitet
Oktober	**RS/RF**	**Beslut om investeringsram (år 2)**
November	**Nämnder**	**Lokalbehov 10 år** Nämnderna beskriver lokalbehov med hänvisning till prioriteringsgrund.
November	**Nämnder**	**Investeringsbehov 10 år** Nämnderna beskriver investeringsbehov med hänvisning till prioriteringsgrund. Bilaga: Tabell med förslag kommande fem år inför Mål- och budgetskrivelse utgör utkast till investeringsäskande.
Februari	**Investeringsråd** Förvaltningschefer för RSF, HSF, TKF och SBF, ek. direktör, finans- och redovisningschef samt ekonomistrateg.	**Prioritering av investeringar** Investeringsrådet gör en prioritering av investeringsbehoven med hjälp av prioriteringsgrunderna inför planeringskonferens. Underlag: Investeringsram, gällande investeringsplan, nämndernas investeringsbehov inkl. tabell 5 år, lokalförsörjningsplan och mark- och exploateringsplan.
Januari/Februari	**Förvaltningsledning**	Återkoppling från investeringsrådet till förvaltningsledningen för att få en realistisk mål- och budget.
Februari	**RS**	**Exploateringsplan och budget 10 år**
Mars	**RS/RF**	**Lokalförsörjningsplan 10 år**
Mars	**RS** **Nämndsordföranden**	**Planeringskonferens** Omvärldsfaktorer, utveckling demografi**, e**konomisk plankalkyl för driftsbudget, prioriterade investeringsbehov.
April	**Nämnder**	**Mål- och budgetskrivelse**
April	**Investeringsrådet**	Investeringsrådet går igenom förslag i nämndernas Mål- och budgetskrivelse
April	**RSAU och nämndernas presidier, berörda tjänstepersoner**	**Dialogmöten med nämnderna**
Maj	**RSAU samt en fullmäktige-representant per parti, berörda tjänstepersoner**	**Budgetberedning**
Juni	**Regionfullmäktige**	Beslut i regionfullmäktige om tvåårig investeringsbudget samt plan för kommande tre år.
Oktober	**RSAU samt en fullmäktige-representant per parti, berörda tjänstepersoner**	**Budgetavstämning**